

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЩОДО ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ

У ході своєї діяльності підприємства отримують певний фінансовий результат – прибуток чи збиток. Але все ж таки основною метою створення кожного підприємства є отримання якнайбільшого прибутку через задоволення суспільних потреб. Прибуток є головним фінансовим джерелом розвитку підприємства, науково-технічного зростання, його матеріально-сировинної бази, а також служить джерелом сплати податків. Особлива увага вченими приділяється проблемним питанням щодо обліку прибутку в контексті його формування і використання за бухгалтерським і податковим обліком. Проблеми узгодження та зближення бухгалтерського і податкового обліку та реформування податкової системи в цілому, на даний час є вкрай актуальними. Це можна пояснити тим, що при складанні фінансової звітності і визначенні податку на прибуток, виникає їх «викривлення», коли отримані показники не відповідають реальним результатам діяльності підприємства.

Аналіз таких понять як «доходи» та «витрати», відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» і 16 «Витрати» та Податкового Кодексу показує, що вони не є ідентичними, не дивлячись на те, що в основі Податкового Кодексу лежить максимальне зближення бухгалтерського і податкового обліку. Тому більш доцільним є використання однакових критеріїв доходів і витрат як у бухгалтерському обліку, так і в податковому.

В податковому обліку доходи очевидні, а затрати сумнівні. Аналізуючи саме проблему відображення доходів і витрат, можна сказати, що при визначенні прибутку можна помилитися. Це насамперед пов'язано з швидкою зміною законодавства, за якою не можуть вчасно, «оперативно» прослідкувати навіть досвідчені бухгалтери. Також можна акцентувати увагу на проблемі приховання справжніх (реальних) фінансових результатів: суб'єкти господарювання не хочуть відображати свій реальний прибуток у звітності. Порівнявши П(С)БО 16 «Витрати» і статті III розділу ПКУ, які відповідають за визначення витрат, то можна знайти багато невідповідностей. Якщо підприємство при здійсненні своєї господарської діяльності отримало доходи і при цьому здійснило певні затрати, щоб їх отримати, в обліку ми їх повністю відображаємо, а за податковим законодавством вони можуть не входити до складу витрат, які визначають розмір прибутку. Це призводить до того, що податковий прибуток більший за бухгалтерський. Це є спонукальним мотивом до неправильного відображення фінансового результату діяльності, якщо навіть підприємство покаже його відповідно до норм бухгалтерського законодавства, то за податковим прибуток буде іншим. Кримінальні провадження у зв'язку з несплатою, ухиленням від сплати податку на прибуток, причиною яких є заниження доходів підприємствами та завищення витрат за 2013 рік в Україні наведено на рисунку 1.

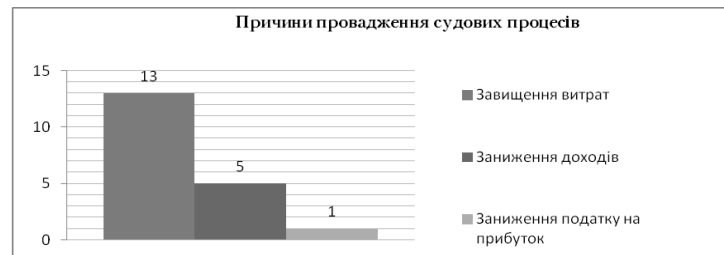

Рис. 1. Причини провадження судових процесів в Україні за 2013 рік

Як можна побачити з діаграми, основною проблемою, за якої відбуваються суди – це несплата до бюджету відповідної суми податку на прибуток, при формуванні самої бази оподаткування завищують витрати, а саме – амортизаційні витрати, витрати загальнопромислового призначення, витрати на ремонт та поліпшення основних засобів, якими підприємство не володіло, витрати пов'язані з нарахуванням резерву сумнівних боргів. Вирішенням проблеми зближення бухгалтерського і податкового законодавства буде абсолютна ідентичність норм Податкового кодексу та норм П(С)БО. Якщо виникає проблема щодо наближення податкового законодавства до норм бухгалтерського, то можливо кращим варіантом було б наближення норм бухгалтерського законодавства до податкового.